

Könyvtárostánár szakleírás

SZTE JGYPK, SZTE TTK

A képzés célja a könyvtárhasználati ismeretek és az információs műveltség tanítására képes tanárok képzése, akik felkészültek a nevelési-oktatási intézmények könyvtáraiban, a közkönyvtárakban, a kettős funkciójú könyvtárakban, az integrált intézményekben az információs műveltség mentori és pedagógiai munkájának ellátására. Alkalmasak a tanári munka szakterületi, pedagógiai-pszichológiai, szakmódszertani, gyakorlati feladatainak hagyományos és elektronikus információ forrásokkal történő támogatására, valamint az információs műveltség készségrendszerének mérésére, kutatására, fejlesztésére; a könyvtárlátogató gyermekek és fiatalok fejlettségi szintjének megfelelő tananyagrendszerek tervezésére, fejlesztésére, különböző szakterületi könyvtári tanórák szervezésére, szaktárgyi pedagógussal való közös megtartására; szaktanárok könyvtár-pedagógiai módszertani támogatására, a gyermekek és a felnőttek digitális írástudásának, információs kompetenciáinak, továbbá a szövegértés, az értő olvasás fejlesztésére, továbbá a tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.

A szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles könyvtárostánár

- angol nyelvű megjelölése: teacher of Library and Information Science

- a képzési idő nappali tagozaton 10-12 félév szakpárban

- **levelező képzésben 4 félév** A 4 féléves, főiskolai vagy egyetemi szintű tanári szakképzettségre épülő, újabb tanári szakképzettség megszerzésére irányuló, egyszakos könyvtárostánár mesterképzési szak bemeneti feltétele: főiskolai vagy egyetemi szintű tanári oklevél.

2 félév Nem tanári mesterszakot követő egyszakos, 2 féléves 60 kredites tanári mesterképzés, mely a könyvtártudomány MA és a korábbi egyetemi végzettségűek (könyvtári informatika) számára lehetőség a könyvtárostánári végzettség megszerzésére.

A könyvtárostánár **nappali képzésben** második tanárszakként választható a következő szakpárokban:

angol nyelv és kultúra tanára– könyvtárostánár

informatikatanár – könyvtárostánár

magyartanár – könyvtárostánár

matematikatanár – könyvtárostánár

német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára – könyvtárostánár

német nyelv és irodalom tanára – könyvtárostánár

testnevelőtánár – könyvtárostánár

történelemtanár – könyvtárostánár

A képzés gyakorlati része

Bekesné Kovács Jusztiina szakvezető könyvtárostánár vezetésével az SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolájában és az SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskolában valósulnak meg Dr. Tóthné Nagystók Katalin és Dr. Hegyiné Szabó Szilvia szakvezető könyvtárostánárok segítségével.

Elhelyezkedési lehetőségek:

Oktatási, közgyűjteményi, civil szféra területén.

Közoktatási intézmények könyvtáraiban, könyvtárostánár munkakörben.

Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség, a könyvtárostánár szakterületi tudása, készségei, képességei a tanulói személyiség fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése terén:

Képes a tanulók információs és kommunikációs képességének kialakítására, fejlesztésére. Törekszik az információs társadalomban eligazodni tudó kritikus gondolkodásmód kialakítására. Tudatos érték közvetítést vállal (humanizmus, béke, haza, nemzet, szabadság, demokrácia, szolidaritás, kulturális pluralizmus, nemzeti kultúra, környezetvédelem), harcol az értékek rombolásával (fajgyűlölet, militarizmus, kultúraellenesség, kulturális monopólium, egyéni és kollektív jogok megsértése, a természeti környezet tönkretétele) szemben. Világnézeti és politikai elfogulatlanság, tolerancia jellemzi. Törekszik a globális szemléletmód, a nemzeti és európai identitástudat kialakítására, továbbá a tanulókat önálló véleményalkotásra ösztönzi. Támogatja és tiszteletben tartja a tanulók nemzeti, európai, etnikai, vallási, illetve lokális azonosságtudatát, kulturális identitását, annak megőrzését.

Tanulói csoportok, közösségek alakításának segítése, fejlesztése terén:

Felkészült az iskolai és kollégiumi könyvtár működtetésére. Felkészült az iskolai évfordulók, ünnepek megszervezésére, az iskolán kívüli művelődés feltételeinek bemutatására, közvetítésére (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, mozi, kiállítás stb.), a tanulmányi versenyek, kirándulások, tanulmányutak tervezésére, szervezésére, kivitelezésére, iskolamúzeum, -újság, -rádió, -televízió létrehozására.

Szaktudományi, szak módszertani és szaktárgyi tudás terén

Naprakészen ismeri a könyvtár- és információtudomány ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel való kapcsolatát. Felismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és egymásra hatásukat. Képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára. Ismeri a könyvtárpedagógiai szakmódszertan (szakdidaktika) hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit, fejlesztési irányait. Tájékozott a könyvtárak és más információs intézmények társadalomban betöltött szerepéről, a szaktárgy tanításának céljairól, feladatairól, a könyvtár tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítségével betöltött szerepéről. Ismeri a könyvtár- és múzeumpedagógia elméletét és gyakorlatát, a két terület érintkezési pontjait. Ismeri a hazai, az európai uniós és a nemzetközi könyvtári és információs és információgazdasági stratégiákat, jogi és egyéb normatív szabályozásokat, intézményrendszereket, programokat: UNESCO, IFLA, EU. Tisztában van a hazai és nemzetközi információforrások értékelésével, kiválasztásával, a gyűjteményszervezéssel, a formai és tartalmi feldolgozással, a keresőrendszerek működtetésével, fejlesztésével, valamint a szolgáltatások nyújtásával, tervezésével kapcsolatos alapelvekkel, tevékenységekkel, módszerekkel, valamint alkalmazásukkal a közkönyvtári és az iskolai környezetben. Ismeri és alkalmazza az informatikai, infokommunikációs eszközök, módszerek, technikákat, a számítógépes információs rendszereket, működtetésüket, továbbá a digitalizálással, elektronikus dokumentumok létrehozásával kapcsolatos alapelveket, tevékenységeket és módszereket a közkönyvtári, illetve az iskolai környezetben. Ismeri és alkalmazza a különböző tanulási források felhasználási módjait.

A pedagógiai folyamat tervezése terén

Ismeri az információs műveltség, a digitális írástudás tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulás-szervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat. Alkalmazza az információs műveltség, a digitális írástudás és a kritikai gondolkodás tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit, a tanórán és az iskolán kívüli oktatás lehetőségeit, színtereit. Elsajátította az ismeretek és fejlesztendő kompetenciák mérésére, értékelésére alkalmas sajátos módszereket, eszközöket. Megfelelő könyvtárhasználati ismeretekkel rendelkezik. Az információhasználati, problémamegoldó készségeit alkalmazni tudja más szaktárgyak oktatásában. Ismeri a könyvtárhasználat és az információs műveltség, a digitális írástudás oktatásának nemzetközi összefüggéseit, tanterveit, jogszabályi háttérét.

A tanulási folyamat támogatása szervezése és irányítása terén

Képes a nevelési-oktatási intézmények könyvtáraiban, valamint a közkönyvtárakban, különösen azok gyermek és ifjúsági szolgálataiban végzendő sajátos pedagógiai munkára. Ismeri a könyvtárral és az információk kezelésével kapcsolatos órák tartásának speciális módszertanát, továbbá a szakmai és szakirodalmi információk megszerzésének, terjesztésének módszereit, a megfelelő információs technológiákat, az iskolavezetéssel fenntartott kapcsolatokban a gyakorlati és menedzsment technikákat. Képes a különböző eredetű konfliktusok kezelésére, biblioterápiás foglalkozások tervezésére, terápiás foglalkozásokon való közreműködésre, a könyvtárlátogató gyermekek és fiatalok fejlettségi szintjének megfelelő tananyagrendszerek tervezésére, az elsajátítás segítésére.

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése terén

Felkészült az információs és digitális kompetenciák fejlesztésére mérésére. Ismeri és alkalmazza a tudásellenőrzés és a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, eszközeit Tájékozott a különböző feladatbankokról és gyűjteményekről. Képes ilyenek összeállítására, illetve alkalmazására. Felkészült tantárgyi követelmények kidolgozására. Képes a tanulók személyre szabott, differenciált módszerekkel történő értékelésére.

A szakmai együttműködés és a kommunikáció terén

Ismeri és alkalmazza a feladatok ellátásához szükséges szervezési, marketing, kapcsolattartási és -építési, tervezési, projektvezetési, minőségfejlesztési, humán erőforrás fejlesztési alapfogalmakat, alapelveket a közkönyvtári, különösen a gyermek- és ifjúsági könyvtári, valamint az általános iskolai környezetben. Együttműködik a nevelőtestület minden tagjával az információs műveltség összehangolt, minden tantárgyat érintő fejlesztése érdekében.

Együttműködik a helyi, területi, megyei és országos könyvtárakkal, kulturális, illetve információközvetítő intézményekkel, pedagógiai szolgáltató intézményekkel, szakdidaktikai műhelyekkel. Együttműködik az ifjúsági szervezetekkel, a diákönkormányzattal. Kapcsolatot teremt a közművelődési intézmények (múzeumok, játszóházak, helytörténeti gyűjtemények) szakembereivel (múzeumpedagógusok, muzeológusok és más közművelődési szakértők).

Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésre

Elkötelezett az információs műveltség és a digitális írástudás iránt, az igényes tanári munkára, a folyamatos önművelésre. Részt vesz a könyvtárhasználati ismeretek fejlesztési, innovációs tevékenységében: (alternatív programok kipróbálása, programok, programcsomagok készítése és kipróbálása). Részt vesz tankönyvek kipróbálásában, bírálatában. Tájékozott az információs forrásokról, szervezetekről.

A könyvtárostánár szakon a szakterületi ismeretek:

a) szakmai alapozó ismeretek: 18-22 kredit

Művelődéstörténet, filozófia, szociológia, kutatómódszertan, bevezetés a könyvtár- és információtudományba, a kommunikációelmélet alapjai, olvasásszociológia, olvasáspedagógia, olvasápszichológia, informatikai alapismeretek, írás-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténet, közgyűjteményi ismeretek, kultúra-gazdaságtan.

b) a szakmai törzsanyag ismeretkörei: 65-75 kredit

Dokumentumleírás, metaadatrendszerek, osztályozási rendszerek, információkereső nyelvek, könyvtártan, a könyvtári menedzsment alapjai, tájékoztatás, primer, szekunder információk és információs források, a hagyományos és az elektronikus információs források, információelmélet, adatbázis-építés és -kezelés, könyvtár-gépesítés, dokumentumok sajtóosságai, információs rendszerek, hálózati ismeretek, könyvtár- és múzeumpedagógia.

- Az iskolai könyvtár elvei és működése.

- A könyvtárhasználati ismeretek és az információs műveltség érettségi szintjében meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő ismeretek.

- Az információ- és könyvtártudomány legújabb eredményei, a szakértői rendszerek és tudásbázisok alkalmazási lehetőségei az iskolai könyvtári munkában. Információs műveltség, digitális írástudás az oktatásban.

- Pedagógiai információforrások és rendszerek.

- Bibliometriai módszerek alkalmazása.

- A digitális írástudás és az információs műveltség az iskolai nevelés-oktatás, valamint az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszainak évfolyamain.

- Az olvasástanítás, olvasásfejlesztés speciális módszerei.

- Gyermek- és ifjúságirodalmi ismeretek, hagyományos és nem hagyományos információhordozók.

- A könyvtárpedagógia módszertana.

- A pedagógia és a kapcsolódó diszciplínák szakirodalmának és forrásainak ismerete.

- Andragógiai, gerontológiai ismeretek.

- Művelődésszervezés, múzeumpedagógia.

- Az integrált könyvtári rendszerek alkalmazása.

- Kutatásmódszertan, a szellemi munka technikája. Szerzői jog.

- Webes szolgáltatások tervezése, digitalizálás, e-learning.

- Kulturális menedzsment.

- Felkészítés a tudományos munkára.

Kötelezően választható ismeretek: a digitális írástudás és az információs műveltség fogalmával, tartalmával kapcsolatos alapismeretek, a komplex készségcsomag oktatásához szükséges tudnivalók. Alapvető sajtó- és médiaismeretek, a kritikai gondolkodás elméletei. Tudásmenedzsment.

A könyvtárostanár sajátos szakmódszertani (tantárgy-pedagógiai) ismeretei

- A könyvtár-pedagógia (mint elméleti tudományág és gyakorlati diszciplína) nemzetközi és hazai helyzete.

- Az információs és könyvtári környezetben történő tanítás-tanulás sajátosságai.

- A könyvtárostanár feladatai. A különböző típusú könyvtári foglalkozások elemzése, az ott folyó tanítási-tanulási folyamat, a könyvtári órák során alkalmazható eljárások.

- Az iskolai könyvtár (információs és forrásközpont) és a közkönyvtárak, valamint a könyvtári és információs szolgáltató helyek szerepe a megújuló oktatásban, az információs társadalomban, az olvasási készségek fejlesztésében, a szabadidő hasznos eltöltésében.

- Az olvasás szerepe a kognitív folyamatokban. Az olvasás hatása, szerepe a személyiség alakulásában, a személyiségfejlesztésben.

- A modern iskolai könyvtár szervezete, helye az oktatási intézményben, kapcsolata a könyvtári rendszer más könyvtártípusaival, valamint a modern tömegkommunikációs és digitális gyűjteményekkel, az egyéb közgyűjteményekkel és a kultúráközvetítéssel. A könyvtárakban őrzött kulturális javak, az általános iskolai oktatást és tanulást segítő információk gyűjtésének, a gyűjtött anyag tudományos feldolgozásának, rendszerezésének és szolgáltatásának módszerei. Az iskolai könyvtárak feladatai az iskolatörténeti források létrejöttében és gondozásában.

- A szabadidő hasznos eltöltését szolgáló közösségi programok szervezésének módszerei. A hagyományos és az elektronikus könyvtári ismeretek szintetizálása; specifikus, a szaktárgyi tanárok bevonásával megvalósuló, konkrét könyvtári körülményekhez igazodó tantárgyi programok tervezése, kivitelezése és értékelése.

További információk:

Molnárné dr. Urbanik Tímea
molnarne.urbanik.timea@szte.hu

Patkósné Dr. Hanesz Andrea
patkosne.hanesz.andrea@szte.hu